

LO CANT OCCITAN E LAS SUAS PRACTICAS

ARTS

MUSICA E DANÇA

Lo cant a tostemps avut ua plaça centrala dins la societat occitana, especialment en mitan rural ; non solament pr'amor qu'ei un testimòni important de la vita vitanta mès qu'a tanben un ròtle sociau regde hòrt.

Atau, totas las generacions se tornan trobar entà cantar, pendent los eveniments importants deu vilatge o dins un cercle familhau mes redusit.

La **transmission** d'aqueths cants ei sustot **orala**. En efèit, pauc de monde coneishen lo solfègi e las quauquas particions qu'existishen n'an pas qu'un ròtle d'ajuda-memòria. Aprenguem sustot en escotar puèi en tornar cantar las melodias cantadas per d'aites. Aquera transmission orala permet ua mes bèra accessibilitat e ua memorizacion mes rapida de las melodias.

Lo cant occitan, coma la màger part deus cants tradicionaus, ei sovent transmés de generacion en generacion, quauques còps tanben dins la familha.

Mèma se lo cant tradicionau ei de mes en mes ensenhat dins las institucions especializadas (escòlas de musica o conservatòris) o a l'escadença d'estagis, la votz n'ei pas trabalhada, esculptada coma dins lo cant liric. Dèu estar naturala, rica armonicament, pròcha deu gran sonòre de la votz parlada. Los cantaires utilizan d'alhurs la sua votz de peitrina*.

Lo cant ei subertot **practicat en amator**, a l'exception de quauques ensembles que, dempuish ua quinzèna d'annadas, tenen a se professionalizar. De mes en mes, gropes (aqueth tèrme s'emplèga mes que lo de « corala » o de « còr ») se recampan entà cantar d'un biais spontanèu e informau, en familha o au cafè. Quasernets de cant pòden perméter aus non-iniciats de s'integrar aisidament au grop. L'efectiu d'aqueths cantaires pòt anar deu simple duò a un grop mes important. Lo grop n'ei jamès limitat en nombre e a coma tòca d'arcuèlher totes los qu'ac desiran. N'a pas tanpòc de « capdau », mèma se un menaire pòt balhar la primèra nòta.

Lo grop canta lo mes sovent a cappella*, mès pòt estar acompanhat per instruments coma la flauta a tres traucs e lo tamborin a còrdas.

LEXIC

Votz de peitrina : emission normala, naturala d'ua votz parlada o cantada.

A cappella : cant sens accompagnement instrumentau.

Polifonic : cant o musica a mes d'ua votz diferenta.

Orfeonic : veng deu mòt « orfeon » que designa ua corala masculina, fòrça populara dins tota la França e en Catalonha dempuish las annadas 1830.

Profane : que ne concernish pas la religion.

Trobador : poèta-cantaire-musician deus sègles XII^{au} e XIII^{au} que compausava òbras (sustot cançons) en lenga d'òc.

Omoritmia : totes las votzes d'ua polifonia cantan dambe lo mèma ritme.

Los cantaires memorizan en primèr la **votz melodica** (aperada tanben votz normala), que correspon a la melodia principala deu cant. Aquera melodia ei generalament coneishuda de totes. Las votzes hautas e las votzes baixas son indiferament cantadas per las hemnas e los òmes, entà favorizar atau ua fusion deus armonics. Atau, los òmes e las hemnas se mesclan entà cantar. Tradicionalament, fòrman un cercle (o un mièg-cercle en preséncia d'un public), en crear atau un equilibre perfèit entre las diferentas votzes.

Aquera tradicion **polifonica*** s'ei desvolopada dins la linhada de la tradicion orfeonica* a comptar de 1830, mès existishèva dejà mes de d'ora. En efèit, se los cants profanes deus trobadors aus sègles XII^{au} e XIII^{au} son monodics, trobam polifonias religiosas austanlèu lo sègle XIV^{au}.

Los cants tradicionaus occitans son **cants a memorizacion e a repeticion**, sovent estructurats en duas o tres partidas musicalas. Los **tèxtes corts e simples** cantats en **omoritmia*** ajudan la memorizacion. Lo tèma principau d'aqueths cants ei la vita vitanta. En efèit, tot ei pretèxte a cantar : eveniments familhaus (nòça, neishença etc.) a las diferentas estapas que ritman la vita paisana (segadas, vrenhas etc.). Trobam atau **cançons a dançar, a hestejar, a trabalhar...**

Los collectatges, las enquistas au prèp deus mes ancians permeten de tornar trobar la traça d'aqueras melodias quauques còps ancestrals. Dins un chepic de memòria collectiva, particions o quasernets de cants son creats entà que las generacions a vénguer poscan perpetuar aquera practica.

QUESTIONS

Coma lo cant occitan se transmet ?

Quinas diferéncias se pòden remarcar entre ua corala de tipe « classic » e un grop de cantaires occitans ?

Per quinas rasons los cants occitans son sovent agits a aprènguer ?

Coneishetz d'aites cants tradicionaus ?

Jòc

M W A E W N M I I V U I E O Y O U
M I T X F U O R D L O J B R N X Y
W L C U A G N A Z P A T Z A I O M
M Y A E M E O G J K N P Z L K N A
K A P O M H D M U O J O C I T X A
U N P E M B I P Y J T L A T Y B R
C I E U Z O A Y R Y R I N A H H I
E H L N F J R Q S B A F Ç T Z F R
S G L I E X C I Q O D O O E Y I A
Q J A T A M I B T F I N N T H E K
V A U Q U F P H M M C I E K Y C K
M E B C E C N P B A I A A G E A Y
I J E G V K W Z Z R O A P M W N L
M E L O D I A R V G N A Y U I E G
Y X E M E M O R I S A C I O N K X
E Z C P Y H E L Q N U F W R J Z I
U J P A T R O B A D O R F E O N G

tradicionau	a cappella	orfeon
oralitat	cançon	memorisacion
monodia	omoritmia	
votz	polifonia	
melodia	trobador	

FRISA CRONOLOGICA

Sègles XII^{au} e XIII^{au}

los trobadors
(cants monodics)

Sègle XIX^{au}

la tradicion
deus Orfeons
(desvolopament deus
cants polifonics)

Segonda mitat deus sègles XX^{au} e XXI^{au} :

desvolopament deu cant amator
intergeneracionau

DÉPARTEMENT
DU GERS

Erasmus+

MUSICA E DANÇA

ARTS